

Valsts probācijas dienests

**Darba ar dzimumnoziegumu izdarījušām personām
nozīme seksuālās vardarbības pret bērnu
novēršanā:
Sadarbība ar sociālajiem darbiniekiem**

Imants Jurevičius

Valsts probācijas dienesta

Darbības analīzes un attīstības departamenta vadītājs

- dienesta vadītāja vietnieks

Rīga
28.08.2019.

Valsts probācijas
dienests

Par dzimumnoziedzniekiem un sekām

- ~85 % upuru iepriekš bijuši pazīstami ar varmāku
- Dzimumnoziegumus izdara arī sievietes
- Vismaz par 80 % seksuālu uzbrukumu neviens neuzzina
- Ir grūti noticēt, ka tavs ģimenes loceklis ir seksuāli izmantojis citu ģimenes locekli (noliegums)
- Bērni nemelo

(ja bērns saka, ka pārcietis seksuālu uzbrukumu, tad 95% gadījumu tā būs absolūta taisnība)

Valsts probācijas
dienests

Par dzimumnoziedzniekiem un sekām

- Līdz 18 gadu vecumam no seksuālās vardarbības cieš:
 - ~25 % meiteņu
 - ~16% zēnu
- Bērnībā pārciesta seksuālā vardarbība atstāj arī ilgtermiņa sekas uz visu dzīvi un tās pieredze tiek nodota ‘mantojumā’ bērniem

(nespēja uzticēties un veidot attiecības, sasniegumu trūkums, vardarbīga un seksuāli devianta uzvedība, paškaitējums, zema pašvērtība, nabadzība, noziedzība, atkarības, nespēja rūpēties par saviem bērniem utt.)

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieki probācijā (2018)

1. Izvērtēšanas ziņojums – 186 personas
2. Uzraudzība sabiedrībā – 380
3. Piespiedu darbs – 80
4. Izlīgums - 8
5. ARPLN sabiedriskais darbs – 1
6. Uzvedības korekcijas programmas – 43:
 - Cietumā – 28
 - Sabiedrībā - 15

Valsts probācijas
dienests

Izvērtēšanas ziņojums

1. Visos gadījumos, ja:
 - personai izvirzīta apsūdzība par dzimumnozieguma izdarīšanu
 - notiesātais vēlas atbrīvoties no cietuma nosacīti pirms termiņa
2. Analītiska informācija par konkrēto personu, kas palīdz pieņemt lēmu par piemērojamo sodu (*ja personu atzīst par vainīgu*) vai atbrīvošanu no cietuma
3. Ietver citu profesionāļu sniegto informāciju/viedokli
4. Ietver cietušā vai tā pārstāvja sniegto informāciju/viedokli

Valsts probācijas
dienests

Uzraudzība

1. **Intensitāte** atbilstoši riska un vajadzību līmenim (*3 līdz 12 h mēnesī*)
2. Katram klientam tiek noteikti obligāti ievērojamie **papildus pienākumi**, piem., konsultēties ar speciālistu, netuvoties noteiktām vietām, personām – pārkāpumu gadījumā varam lūgt izpildīt BA sodu (LSIK)
3. Vienmēr informējam bāriņtiesu (VPD likuma 18.¹ pants):
 - par DzN uzraudzības uzsākšanu un viņa dzīvesvietu (~3 dd laikā)
 - par potenciālu apdraudējumu bērnam no jebkura probācijas klienta puses (nekavējoties)
4. Uzvedības korekcijas pasākumi - **programmas**
5. **Starpinstitūciju sanāksmes**

Valsts probācijas
dienests

Starpinstitūciju sanāksmes

- 23.11.2015. **starpresoru vienošanās** starp VPD, IeVP un VP «Par sadarbību atkārtotu noziedzīgu nodarījumu pret tikumību un dzimumneaizskaramību izdarīšanas novēršanai»
- **STIS** tiek sasaukta par **visiem** dzimumnoziedzniekiem, kas atrodas šo iestāžu redzeslokā
 - 2018.g. VPD iniciēja 151 STIS par DzN (*papildus ir VP un IeVP iniciētās STIS*)
- Uz STIS parasti tiek aicināti arī **sociālo dienestu** un **bāriņtiesu** pārstāvji, kā arī tiek ņemts vērā **cietušo** viedoklis/intereses

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku RVN

- 70+ probācijas speciālisti specializējušies darbam ar dzimumnoziedzniekiem, nosedzot visu Latviju
- Dzimumnoziedznieku risku un vajadzību līmenis tiek noteikts ar zinātniski pamatotu kriminoloģisku instrumentu palīdzību:
 - Static-99R (kriminālā vēsture)
 - Stable-2007 (personība)
 - Acute-2007 (akūti riska faktori)

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku RVN

Static-99R (fakti):

- Vecums
- Stabilas kopdzīves (intīmu attiecību) pieredze
- Iepriekšējās sodāmības
- Upuri

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku RVN

Stable – 2007 (stabilas rakstura iezīmes, kuras var ietekmēt):

- Draugi/paziņas/radinieki (sociālas ietekmes)
- Spēja uzturēt stabilas attiecības
- Emocionāla identificēšanās ar bērniem
- Naidīgums pret sievietēm
- Sociālā atstumtība
- Nespēja izrādīt rūpes par citiem
- Impulsivitāte
- Vājas problēmu risināšanas prasmes
- Negatīva emocionalitāte/naidīgums
- Seksuāla pārņemtība
- Sekss kā problēmu risināšanas stratēģija
- Deviantas seksuālas intereses
- Sadarbošanās ar uzraudzību

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku RVN

Acute-2007 (jāiejaucas nekavējoties):

- Upura pieejamība
- Naidīgums
- Seksuāla pārņemtība
- Uzraudzības noraidīšana
- Emocionāls sabrukums
- Sociālā atbalsta sabrukums
- Apreibinošo vielu pārmērīga lietošana

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku recidīvs

- Pētījuma izlase: 708 probācijas klienti-
dzimumnoziedznieki laika periodā no 2010. līdz
2016.gadam:
 - 380 A kategorijas DzN (konkrēts cietušais)
 - 328 B kategorijas DzN (NN saistīti ar prostitūciju, bērnu pornogrāfijas glabāšanu)

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku recidīvs

3.tabula. Recidīva rādītāji kopā, 1 gadā, 3 gadā pēc recidīva veida

Recidīva veids	1 gads			3 gadi			Kopā		
	n	Recidīvs	%	n	Recidīvs	%	n	Recidīvs	%
Vispārējs	683	62	9,1	487	115	23,6	708	151	21,3
Vardarbīgs	683	10	1,5	487	28	5,7	708	37	5,2
Dzimumnoziegums	683	15	2,2	487	25	5,1	708	35	5,0

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku recidīvs

Tabula. 4. Recidīva radītāji A kategorijas dzimumnoziedznieku grupai, kopā, viena un trīs gadu laikā.

Recidīva veids	1 gads			3 gadi			kopā		
	n	recidīvs	%	n	recidīvs	%	n	recidīvs	%
Vispārējs recidīvs	363	50	13,8	274	90	32,8	380	117	30,8
Vardarbīgs recidīvs	363	8	2,2	274	24	8,8	380	32	8,7
Dzimumnozieguma recidīvs	363	10	2,8	274	19	6,9	380	25	6,6

Valsts probācijas
dienests

Dzimumnoziedznieku recidīvs

Tabula. 5. Recidīva rādītāji B kategorijas dzimumnoziedznieku grupai, kopā, viena un trīs gadu laikā.

Recidīva veids	1 gads			3 gadi			kopā		
	n	recidīvs	%	n	recidīvs	%	n	recidīvs	%
Vispārējs recidīvs	312	7	2,2	200	18	9,0	321	23	7,2
Vardarbīgs recidīvs	312	1	0,3	200	2	1,0	321	2	0,6
Dzimumnozieguma recidīvs	312	4	1,3	200	5	2,5	321	9	2,8

Valsts probācijas
dienests

Paldies par uzmanību!

imants.jurevicius@vpd.gov.lv

Valsts probācijas
dienests

DROŠĀKAI
SABIEDRĪBAI 15